

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnštvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petilicah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič.)

Deželni zbor goriški.

Šestnajsta seja.

(Dalje.)

Dr. Gregorčič poroča o prošnji ravnateljstva košarske šole na Žagi za dovoljenje denarne podpore, katero bi ravnateljstvo po svoje razdeljevalo med učence.

V imenu odseka predlaga poročevalec, da se ta prošnja odstopi deželnemu odboru, ki naj stvar prouči v tem smislu, da bi se napravile kakor se je to zgodilo pri slični šoli v Marianu, tudi za košarsko šolo na Žagi nekatero ustanove.

Isti poročevalec predlaga, da se prošnja županstva na Žagi za prispevek isti šoli odstopi deželnemu odboru, ki naj jo predloži visoki vladi v upoštevanje.

Učiteljevi udovi Katarini Ivančič se dovoli podpora 200 K, poročevalec dr. Gregorčič.

Učiteljevi udovi Terezi Macorig se dovoli istotako podpora 200 K, poročevalec Dottori.

Dovoli se udovi Radizza 80 K. Italijanskemu Alojzijeviču dovoli se 600 K podpore, a istemu 1000 K podpore za nakup novega poslopja; slovenskemu Alojzijeviču dovoli se 600 K podpore.

Društvu sv. Vincenca de Paoli se dovoli 400 K, o prošnji za podporo zavodu sv. Nikolaja v Trstu se preide na dnevni red. Poslanec Muha je sicer predlagal 400 K podpore in so za ta predlog glasovali vsi slov. poslanci, a ostali so v manjšini.

Dovolilo se je:

Furlanskim kmečkim posojilnicam in zadrugam 500 K, a s pogojem, da bo smel nadzorovati njih delovanje deželni odbor.

Dr. Abram je poročal o podporah za ceste.

Dovoljenih je bilo cestnim odborom v Sežani, Komnu, Ajdovščini, Goriški okolici, Tolminu in Kobaridu po 1600 K; cestnina odboroma Kanalskemu in Bovškemu pa po 1200 K vsakemu. Občini Ivanjigrad se je dovolilo za popravo ceste 400 K, občini Slivno v isti namen 400 K, občini Lokavec za cesto Lokavec-Ajdovščina se je dovolilo za letos 800 K (tretjina cele podpore 2400 K, ki jih ima izplačati v 3 letih). Za cesto Idersko-Livek 300 K; za most pri Slapu 300 K, za cesto Št. Viška Gora-Vrh 300 K in za cesto Ponikve-Bača 500 K.

Dovolile so se podpore nekaterim ital. dijakom.

Društvu »Rudečega Križa« dovoljenih je 400 K; gospodarskemu svetu v Staranzanu za napravo arzejskih vodnjakov 600 K. Sadjarskim društvom in sicer: v Štjaku se je dovolilo 250 K, v Kamnjah 100 K in v Tolminu 200 K.

Občini Dolenje 1000 K za napravo treh vodnjakov, isti občini 1800 K za popravo ceste v Lož, 600 K v Ruttars, a 680 za ono v Neblje.

Cestnemu odboru gradiščanskemu se dovoli 1900 K za popravo ceste Bruma-Fara; cestnina odboroma v Gradišču in v Korminu se dovoli 3500 K za most čez Birso (Versa), 800 K občini Zagrad za cesto od Zdravščine do sv. Martina, 800 K za cestne jarke pri Marianu. Za uravnavo Korna občini Chiopris se dovoli 1000 K, cestnemu odboru tržiškemu za popravo ceste od Tržiča do Belane 1000 K; 2400 K se dovoli občini Červinjan za napravo treh mostičev; občini Muša 600 K za most čez potok Hrestenico.

Več drugih prošenj se je deloma odbilo, deloma odstopilo deželnemu odboru v proučevanje.

Na to čita poslanec dr. Rojic svojo interpelacijo do deželnega glavarja glede zgradbe bolnišnice in norišnice.

Deželni glavar odgovarja, da je deželni zbor odstopil za zadevo deželnemu odboru, a ne njemu in naj se torej interpelant obrne do deželnega odbora. Ker so bili poslanci, ki so že pet ur sedeli, siti tega sedenja, in so deloma tudi odšli, tako da jih ni bilo zadostno število v dvorani, odložilo se je utemeljevanje nekaterih Tumovih predlogov na prihodnjo sejo in se je seja zaključila ob 9. uri.

Sedemnajsta seja.

Dne 24. t. m. je bila zopet seja. Napovedana je bila za 4. uro popoldne, a začela je še le ob 6. in pol, toliko časa so namreč trajala pogajanja med slovenskimi in italijanskimi poslanci glede nekaterih točk dnevnega reda, o katerih so slovenski poslanci zahtevali, da ne pridejo na dnevni red. Še le ob 6. in pol torej so vstopili poslanci v deželno dvorano v polnem številu in deželni glavar je otvoril sejo.

Poslanec Dottori predlaga, naj se opusti prečitavanje zapisnika prejšnje seje ter naj se pooblasti deželni odbor, da verificira kolikor zapisnik prejšnje, toliko zapisnik sedanje seje. Sprejeto.

Deželni glavar naznani, da mu je došel od c. kr. vlade dopis, s katerim se naznanja, da je vlada pripravljena izvršiti regulacijo potoka Birse (Verse), ki bi stala okoli 350.000 K, ako dežela priskrbi 50% ne prispevke. — Ob enem naznanja deželni glavar, da mu je došla neka peticija od gradežkih ribičev, ki nameravajo ustanoviti svojo zadrugo. — Na to odgovarja vladni zastopnik na interpelacijo posl. Grčca, zadevajočo postopanje davčnih oblasti pri odmerjanju osebnega dohodninskega davka, posebno z ozirom na posestnike v šempaski občini. Vladni zastopnik pravi, da za odmerjanje tega davka se ne sme delati odgovorne davčne organe, marveč dotično cenilno komisijo. Davčni organi zbirajo le podatke na podlagi primernih poizvedb; cenilna komisija pa je ona, ki po tem določa davek. Sicer pa da je prizadetim osebam odprta pot rekurza do prizivne deželne komisije. Na to komisijo da so se tudi osebe, na katere se nanaša interpelacija, pritožile in predno bode deželna prizivna cenilna komisija o teh pritožbah sklepala, priskrbela si bode novih poizvedb.

Na to predlaga poslanec Dottori, da bi se prečitali pri poročevanju o točkah, ki so na dnevnem redu, jedino le predlogi ter da bi se opustila utemeljevanja. Sprejeto.

Deželni glavar naznani, da se izpuste iz današnjega dnevnega reda točke 4., 5. in 7. t. j. one o odstotni davščini (soldo pigioni), o načrtu zakona o požarni policiji in o šolskih zavodih »Frinta« in »Šolski Dom«. Mesto teh, pravi deželni glavar, da se postavi na dnevni red šest novih točk, ako nimajo gg. poslanci nič proti temu. Ker ni bilo ugovora, je glavarjev predlog obveljal.

Na to utemeljuje dr. Tuma svoje tri predloge nujnim potom, ti so namreč: o osušenju močvirja pri gorenjem toku Birse, o pohiševanju na Tolminskem in o tem, da bi se preostanki zalogov namenjenih za podporo malih obrtnikov razdelili med produktivne zadruge. Predlogi se odstopijo deželnemu odboru. — Istotako se odstopi deželnemu odboru po predlogu dr. Marani-ja tudi prošnja za podporo, katero so vložili gradežki ribiči, ki nameravajo ustanoviti svojo zadrugo.

Zdaj pride na dnevni red onih 6 točk, katere je predlagal deželni glavar, da se uvrstijo v današnji dnevni red. Prva teh točk je ustanovitev deželnega hipotečnega zavoda. Po predlogu poročevalca dr. Verzegnassija se sprejme dotični statut ter se nalaga deželnemu odboru, da ukrene vse potrebno, da dobi isti potrebno dovoljenje od visoke vlade. Na to pride na vrsto poročilo deželnega odbora o ustanovitvi deželne zavarovalnice proti ognju in proti nezgodam pri živini. Sprejme se predlog, da se naroči dež odboru, da preskrbi vse potrebno v namen, da se taka zavarovalnica osnuje ter da poroča o tem v prihodnjem zasedanju v deželnem zboru. Spremeni se in sprejme v vseh treh branjih načrt zakona glede uredbe plač za učiteljice na meščanskih šolah, katerega ni vlada zaradi formalnih ozirov hotela predložiti v Najvišje potrjenje; zakonski načrt se je namreč zdaj v toliko premenil, da ne velja isti samo za učiteljice, marveč tudi za učitelje meščanskih šol. Vprašanje glede uredbe poslovanja občinskih tajnikov se odstopi v proučevanje dežel-

nemu odboru. Istotako se odstopi deželnemu odboru v proučevanje glede prenosne deželne in občinskega volilnega reda. Ista usoda je zadela vprašanje glede prispevkov k zidanju katoliških cerkv.

O Berbučevem predlogu glede zveze Vipavske železnice z Vrhniko ali Logatcem sprejel se je predlog, da se deželnemu odboru naloži, da stopi s kranjskim deželnim odborom v dogovor ter obadva vzajemno na to delata, da se vlada do tega pripravi, da podaljša zgoraj imenovano železnico od Ajdovščine pa do jedne izmej postaj južne železnice med Postojno in Ljubljano, ako bi to ne slo, da se ista podaljša do Vrhniko.

Glede železnice Sv. Lucija-Tolmin-Predel se naloži deželnemu odboru, da stvar proučuje ter da svoječasno o tem poroča deželnemu zboru.

Vsprejme se v vseh treh branjih zakon o šolski davščini od zapuščin in sicer z resolucijo, katero je stavil dr. Venuti in s katero se pozivlja visoka vlada, da prispeva k penzijskemu učiteljskemu zalogu s 50% vsakoletnih izdatkov.

Vprašanje glede uravnave pravnih razmer učiteljstva na ljudskih šolah se odstopi deželnemu odboru v svoječasno poročanje.

Prošnja kmet. društva v Št. Petru se odstopi c. kr. kmetijski družbi v upoštevanje.

Dovoli se društvoma »Lega nazionale« in »Šolski Dom« denarna podpora vsakemu po 1000 K.

Gospodu Ernestu Klavžarju, deželnemu uradniku se dovoli penzija v celotnem znesku, katerega je prejemal, ko je stopil v pokoj t. j. 2900 K na leto. Glasoval je proti temu od slovenske strani jedini — dr. Tuma.

Dovoli se dijaku A. Žigonu v Gradcu in S. Loku v Ljubljani, prvemu 200 K, drugemu 100 K podpore.

Prošnje za gradbo vodnjakov in za preskrbo vode se deloma rešijo tako, da se dovolijo prosilecem denarne podpore, deloma pa se odstopijo v rešitev deželnemu odboru. Dovolijo se sledeče podpore in sicer:

Preživ. v Fojei (Cerkno)	800 K
Zupanstvu v Logu . . .	800 "
" Kobaridu . . .	1000 "
" Ročinju . . .	600 "
" Št. Florjanu . . .	500 "
" Štorjah . . .	400 "
" Soči . . .	150 "
" Štjaku . . .	800 "
" Kojskem . . .	800 "
" Libušnjem . . .	1000 "
" na Trnovem (pri G.)	600 "

Poročal je o tej točki poslanec Lapanja.

O zadevi ločitve Oseka in Vitovelj od občine Šempas poroča posl. Grčca ter se ista odstopi deželnemu odboru v proučevanje in poročanje.

Glede uvrstitve nameravane ceste v lijaški dolini med okrajne, poroča posl. Grčca ter predlaga, da se naloži deželnemu odboru, da stvar natanjko prouči ter da izposluje pri visoki vladi, da ostane zagotovljena njena že dovoljena podpora v znesku 48.000 K tudi za slučaj, ako bi se nekoliko od prvotnega načrta odstopilo ter da o tem svoječasno sporoči deželnemu zboru, kakor tudi, da predloži načrt zakona, s katerim se ta cesta sprejme med skladovne.

Poslanec dr. Abram poroča o podpori za novo cesto v Branici ter predlaga v imenu odseka, da se dovoli v ta namen 12.000 K in sicer v treh letnih obrokih, ki naj se izplačajo v letih 1902, 1903 in 1904. Sprejeto.

Prošnje nekaterih dijakov za podpore se odstopijo deželnemu odboru, katerega se pooblasti, da jih tudi reši.

S tem je bil končan dnevni red zadnje seje šestletne deželnozbornske legislative dobe.

Deželni glavar se v daljšem govoru v splošnih izrazih spominja dogodkov, ki so polnili to šestletno legislativno dobo in ki je bila prva leta popolnoma neplodna in ki se še le v zadnjih dveh letih ima ponašati z uspešnejšim delovanjem. Zahvali se poslancem na njih požrtvovalnem delovanju, kakor tudi vladnemu zastopniku na podpori od strani

vlade, v kolikor je ista podpirala deželni zastop pri njega delovanju. Obrnjen proti slovenskim poslancem spregovori v slovenskem jeziku te-le besede: »Posebno Vam gospodje na desni strani izrečem svojo toplo zahvalo, ker ste s svojim sodelovanjem izdatno pripomogli ter prosim tudi moje izgovore za morebitna napačna dejanja in za opustitve, ki so bile gotovo nehoté storjene«.

Konečno sklene svoj govor ter pozove poslance, da zakličejo presvitlemu cesarju vsak po svoje trikratni »Evviva!«, na kar se odzovejo poslanci s trikratnim »Živio!« in »Eviva!«-klici.

Poslanec dr. Venuti se zahvali deželnemu glavarju v imenu Italijanov, poslanec dr. Gregorčič pa v imenu Slovencev.

Razprava

O našem šolstvu v deželnem zboru goriškem.

I.

Dne 24. junija t. l. je utemeljil poslanec Berbuč svoj predlog, naj izvoli visoka zbornica poseben odsek v svrhu, da preišče, so-li opravičene pritožbe, objavljene po različnih listih in prihajajoče iz raznih drugih krogov o našem šolstvu v obče, posebno pa o naši gimnaziji in naši realki.

Zbornica je soglasno sprejela Berbučev predlog ter izvolila v ta namen šolski odsek, ki je sestajal iz gospodov: dr. Gregorčič, dr. Marani, dr. Venuti, dr. Egger, prof. Berbuč, inžener Lapanja in poslanec Klančič. Odsek se je takoj konstituiral ter volil predsednikom in poročevalcem poslanca Berbuča.

Iz poročila razvidimo na prvi pogled, da mu je namen odgovarjati na vprašanje, so-li pritožbe o naših srednjih šolah opravičene ali ne. Na to vprašanje odgovarja poročilo, ki je bilo v seji 20. t. m. soglasno sprejeto po kratki razpravi, tako-le:

Jedna najvažnejših nalog mora biti v vsaki deželi skrb za odgojo mladine in za vsestranski razvoj njenih ustmenih sposobnostij in duševne izobraženosti deželanov, kajti na tem temelji pravi, stalni napredek in blagovinstvo vse dežele.

V obče pripada ta naloga javnim učnim zavodom bodisi ljudskim, srednjim, strokovnim ali višjim šolam, zato ni treba še posebej poudarjati, kolikega pomena so taki zavodi za deželo.

Velika odgovornost sloni na ramednih onih, katerim je izročena skrb za te zavode; a še večjo odgovornost nosijo oni, katerim sta izročena njihovo vodstvo in nadzorstvo ter vse učno in odgojno delovanje.

Ni dvoma, da pripada vsaj del teh nalog tudi deželnemu zboru, zato je pa tudi soodgovoren za to, kar se v teh zavodih godi. Dolžnost mu je torej, da strogo čuva nad šolstvom, da je varuje kot svojo zaveznico in vestno in natanko preiskuje vse pritožbe o njem. Čim bolj pa zahteva važnost tega predmeta največje pozornosti od strani dežele, tem bolj premišljen in utemeljen mora biti vsak korak, kateri stori dežela v tem oziru.

Šola ni in ne sme biti torišče, kjer si išče poslanec lavorik in popularnosti, tu ni mesta narodnemu ali strankarskemu šovinizmu; šola mora biti svetišče, katero čuva in nadzoruje le ljubezen do mladine in domovine.

Šolski odsek voljen v V. seji tega zasedanja v dan 24. junija t. l. v svrhu, da preišče, so-li pritožbe, objavljene po različnih časopisih in prihajajoče tudi iz drugih važnih krogov, glede na naše šolstvo v obče in posebej na našo gimnazijo in realko opravičene ali ne, si je bil v polni zavesti velike odgovornosti, katero mu je naložil deželni zbor, zato je šel pa tudi na delo z vso resnostjo in nepristranostjo.

Odgovora na to vprašanje ni iskal in ni hotel iskati niti pri prijateljih niti nasprotnikih bodisi te ali one narodnosti, tudi mu niso bila merodajna izkustva

Število v avstrijskih gimnazijah in na goriški realki padlih in zaostalih učencev v II. polletju v odstotkih:

Leto	Dolenjsko	Gorenjsko	Solnogrško	Štajersko	Koroško	Kranjsko	Trst	Gorica	Istra	Tirolsko	Predarlško	Češko	Moravsko	Slezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Goriška realka
1891	135	94	103	95	107	140	163	267	105	149	187	106	129	151	175	192	121	211
1892	147	88	118	93	166	135	196	195	123	100	44	99	121	115	175	169	122	222
1893	138	113	84	95	134	156	195	196	131	141	71	94	114	127	189	170	154	128
1894	136	110	89	90	135	134	190	211	155	128	61	108	106	132	137	190	128	259
1895	136	98	90	127	175	118	174	210	146	115	106	99	102	145	138	193	118	160
1896	134	94	106	119	199	174	167	203	138	121	119	109	114	160	140	213	97	201
Povprek	138	99	98	103	152	143	181	214	133	125	98	102	114	138	159	188	123	198

Iz tega je razvidno, da pade najmanj učencev v strogo nemških pokrajinah, v Solnograškem in Predarlškem, namreč povprek po 98%. Število teh osodnih odstotkov raste pa tembolj, čim bolj se oddaljuje pouk od svoje naravne podlage, od materinega jezika, in dospé do vrhunca na Goriškem, kjer pade povprek na gimnaziji 214%, in na realki 198%.

Interpelacija

poslanca dr. Aleksija Rojca na gosp. deželnega glavarja zadevajoča zgradbo deželne norišnice in bolnišnice v Gorici. (Konec.)

4. Tajni svetnik dr. Albrecht Paetz pisatelj slovečega spisa „Die Colonisierung der Geisteskranken in Verbindung mit dem Offen-Thür-System, ihre historische Entwicklung und die Art ihrer Ausführung auf Rittergut Alt-Scherbitz“, ravnatelj deželne norišnice „Rittergut Alt-Scherbitz“ in hiralnice „Kaiser Wilh. Aug. Stiftung“, odgovarja mi dne 14. avgusta na moje tozadevno vprašanje od 23. julija 1901. doslovno to-le:

„Vašo brošuro sem čital z največjim zanimanjem; pisana je tako izvanredno jasno in prepričevalno, da ne morem zapostati, kako zamore biti kdo družega mnenja nego Vašega, zlasti že zato, ker bi bili po Vaših predlogih, kakor razvidim, jednako uspešno varovani zdravniški interesi kakor tudi administracija in gmotni oziri izvirajoči iz razmer Vaše dežele. Celo ondi, kjer je zidanje samostojnih bolnišnic in norišnic dopustljivo ali priporočljivo iz ozirov velikosti in blagostanja dežele, se ne da takih ustrojev sestaviti brez težkoče; da pa zamorejo taki zavodi združeni na jednem prostoru prav dobro obstati in uspevati ondi, kjer so za to dani vnanji pogoji, samo ako se spretno postopa pri uredbi uprave in izbiri osebja, o tem nam pričajo pač razni izgledi.

V Rodi, v Saško-Altenburški, se že od nekdanj nahaža pod naslovom „Zdravilišče“ združena na jednem in istem prostoru norišnica z zavodom za topoglave in z deželno bolnišnico pod vodstvom jednega psihijatra, ne da bi se bile pripetile kedaj kake neprilike. Vašim razmeram jako podoben izgled je „Mestna bolnišnica“ v veliki občini Bremenski,

kjer se že od davna nahaja združena na skupnem prostoru in pod vodstvom ravnatelja - zdravnika norišnice in razni oddelki bolnišnice. Vsaki teh oddelkov je pod samostojnim vodstvom jednega zdravnika. V poslednjem času so se v Bremenju po mojem nasvetu odločili sezidati poseben zavod za umobolne s kolonijo, a to se ni zgodilo vsled kakoršnih koli neprilik, ki bi bile navstale iz združenja norišnice z ostalimi oddelki bolnišnice, marveč zaradi tega, ker se je pokazala potreba razširjenja in modernizovanja norišnice, kar izvesti je bilo nemogoče na prostoru, ki je vsled razširjenja mesta postajal pretesen in ker so ostali oddelki bolnišnice nujno potrebovali za svoje razširjenje prostorov norišnice.

Četudi se mi mora zdeti čudno, da so se soglasno odločili zoper Vaš predlog, in, ker so mi neznani posebni uzroki tega, kakor tudi ne poznam osebno tamošnjih razmer, ne morem oddati svoje merodajne sodbe, — menim vendar, da sem po Vaših poročilih opravičen popolnoma soglašati z Vami“.

Ta neprikrito razodeta, nepristranska in gotovo zanesljiva strokovnjaška mnenja sem hotel tem potom izročiti javnosti v dokaz, da, če je med mojimi tovariši v Gorici ostalo moje mnenje osamljeno, je pa priznано in odobreno v najkomentiranih krogih, torej vredno, da je slavni deželni odbor uvažuje v zmislu zgorej navedenega deželnozbornskega naročila; — da se ne bode v poznejših časih o goriških zdravstvenih zavodih med našim občinstvom širila enaka sodba, kakoršna se širi o goriškem pokopališču, o katerem gre danes, ko je že prepozno, le en glas: „Dr. Rojic je imel prav, mesto je zavozilo“.

Prilagajoč prepise omenjenih dopisov ravnateljstva koroških deželnih dobrodelnih zavodov v Celovcu, gospoda dr. N. barona Lallicha v Šibeniku in gospoda tajnega svetnika dr. Albrehta Paetz-a in ravnatko moju v dopisu poslednjega omenjeno brošuro „O vprašanju glede zgradbe deželne norišnice in bolnišnice v Gorici. Tisk „Narodne tiskarne 1901“, le-to v slov. in nemškem jeziku, štejem si torej kot vesten poslanec in zdravnik v dolžnost, še v zadnji uri povzdigniti svoj glas ter prašati gospoda deželnega glavarja:

Ali namerava zastaviti svojo veljavno besedo v to, da se z ozirom na zgorej navedena strokovnjaška mnenja izvrši naročilo dež. zbora, dano kakor povedano v seji 25. julija 1901 deželnega odbora.

Dr. Aleksij R. Rojic m. p.

Dopisi.

Iz Mirna. — Preteklo nedeljo 22. t. m. je bila v Mirnu na Gradu navadna cerkvena slovesnost „kvaternica“. Letos je bilo ljudstva še precej manj ko prejšnja leta, če tudi je bilo prejšnji dan in dopoldne prav ugodno vreme. Najbrže je ljudi ostrašila nalezljiva bolezen „skarlatina“, o kateri so pisali nekateri laški listi in katera je v resnici pobrala v dveh mesecih 17 otrok, zdaj je pa prenehala.

Kramarji, krčmarji — in berači so imeli naravno manj kupička. Huda se je zgodila tudi prirediteljem plesne veselice. Vse je bilo uže pripravljeno, kar pride prepoved od c. kr. okr. glavarstva z ozirom na razsajajočo kužno bolezen, zaradi katere je šola v Mirnu še vedno zaprta. Sicer je prišel popoldne dež in bi bilo vsled tega za plesalce vsejedno slabo. Salamenska sreča! No, vkljub temu so fantje nele v pondeljek, marveč še v torek in sredo praznovali, popivali in prepevali, kakor da bi imeli Bog ve koliko dobička. Srečni krčmarji! Kedaj se bo naša mladina navadila varčevati?

Šmartno. — Tumov javni shod prelevil se je bil v zaupni shod, ki se je pa popolnoma izjalovil. Iz Snežatnega je sicer došlo vse kar leze inu grede, tako da se lahko reče, da je to bil Snežanjski shod. Od drugod pa je bilo narodnih naprednjakov celo malo in v Šmartnem jih tudi ni šla. Našteli smo celih 6 Šmartenskih volilcev, par čevljarjev, nekaj plačanih mešetarjev in nekaj radovednežev. Možev, katerih so pričakovali, pa ni bilo. Zato se je pa vse nekam kislilo in klaverno držalo.

Ko je bil Tuma svojce zgatil v 2 majhni izbici v hiši Jožefa Simčiča št. 13.), govoril jim je najpoprej o trtojeji, o kletarstvu itd., saj je učeni dohtar veščak v vseh strokah. Iz narodno-gospodarskega prešel je na politično polje. Imel je pa svojo navadno „govoranco“ o kateri čivkajo že vsi vrabci tam, kjer on prireja shode. „Nuncev“ ni pozabil

(*) Nesrečna številka! Op. ur.)

tudi to pot ne, spomnil se je pa tudi kuharic in cerkvenikov. „Nunci“ baje ne poznajo rev knetskih, nimajo ljubezni do kmetov, kakor jo ima on, marveč jih le slepe, izsesavajo in si malhe polnijo.

Nikar jih torej poslušati, nikar jim verjeti, pa tudi kuharicam ne. Nič se ne ve, od kod ta Tumov strah pred kuharicami. Kdo ve, da ga niso na kakem shodu opekle se žerjavico, ali kali? da se jih tako boji.

Pozival je Tuma svojce, da se je treba organizovati svobodno brez „nunccev“ za prihodnje deželnozbornske volitve, kajti dež. poslance slovenske bode treba vse pomesti iz zbornice, ker niso za nič. Tu je Tuma po zobeh pljuščil nevede samega sebe, ker tudi on je slov. dež. poslanec, torej tudi on ni za nič, dosledno bode treba tudi njega — pomesti iz dež. zbornice.

Priporočal je, naj dobro pazijo koga bodo volili deželnim poslancem, ponujal je samega sebe. In kaj bi ne? Saj se gre za letnih 4000 svetlih kronic, torej za — bisago. Prosil je še, naj se vsi do njega obračajo v vseh zadevah po zaupnikih njegovih. Oni že vedo — kje je pisarnica njegova in on bode jim v vsem in vselej pomagal. Zopet torej bisaga! Nato je zaključil shod. S kislim obrazom prihajali so narodni naprednjaci iz 2 zatuhlih izbic, in šli so navdušenja iskat s Tumom v bližnjo krmo. — Tam so plačali toliko vina, da je teklo celo noč, in še drugi dan dopoldne. Seveda ni manjkalo sedaj navdušenja. Snežanjski so pod Šmartensko lipico klicali: Živio pri polnih „šmonih“, koji so jim na mizo drug za drugim dohajali. Pravijo, da so vsi skupaj v oni navdušenosti popili 1 hekt. vina. Ker je bila tema, so tudi v umetnični ognji svetili. — Takó drago vkupujejo in plačujejo naši narodni naprednjaki „živio“-klice in umetne ognje, da svetijo — temi. Naš veliki narodni gospodar pa natak način uči naše bedno ljudstvo dejanski — narodno gospodarstvo! Smemo pač tudi mi klicati: Živio snežanjski Tumov shod v Šmartnem!

Iz Kojškega. — V nedeljo zvečer sprejeli so na tukajšnjem trgu nekateri otroci iz Šmartna vračajočega se dr. Tuma z ropotanjem z deskami. To je dalo „Soči“ povod, da se je, po dolgem času zopet na-me spomnila in me dregnila.

Odkritosrčno povem, da mi je jako žal, da se je kaj takega godilo v moji fari; kajti take nespodobnosti naj že prihajajo od katerekoli strani, so mi zoprne in jih obsojam.

Poizvedoval sem, kateri otroci so g. doktorja tako nedostojno sprejeli in zvedel sem, da so bili otroci onega moža, ki je dr. T. v Šmartnem proslavljal na shodu, in nekega družega najzagrizenejšega naprednjaka. Tem pridružili so se še nekateri drugi, gotovo zapeljani.

Svetuje mi „Soča“, da naj bolj skrbim za odgojo šolske mladine. Zavedam se, da v tem oziru ne zanemarjam svojih dolžnosti in prepričan sem, da lastnik „Soče“ to dobro vé, saj sva nekdanj složno skupaj odgojevala otroke. Gospod lastnik „Soče“ pa se ne vkarja več s šolo; toraj iz lastne skušnje ne ve kako se godi katehetom pa tudi učiteljem zdaj v šoli. Pri večini otrok naprednjaških starišev je ves naš trud zastoj. Ne doseže se nič ne z ljubeznijo ne s strogoštjo. Uporni duh „Soče“ je že zalezal v nje. Temu morajo pritrčiti ne samo Slomškarji ampak tudi Zelenci, če hočejo resnico obstati.

Ko bi bilo „Soči“ na dobri odgoji otrok kaj mar, bi nas brez dvoma pri našem delovanju podpirala. Ker pa tega ne dela, ampak podira kar mi zidamo, zato smatram dober svet, ki ga mi daje, kot hinavsk in ga brez hvaležnosti odklanjam.

Slišal je medpotoma dr. T. tudi več grdih besed. Res, vse grajevredni so tisti, ki so jih izgovarjali! Da se pa „Soča“ zgraža nad grdimi besedami, je pač več ko smešno. Ali se dobi še kakšna grda beseda, katere bi ne bila ona porabila v napadih na duhovščino?

Tudi g. nadučitelju C. svetuje „Soča“, da naj se bolj briga za izgojo otrok. G. C. ne potrebuje mojega zagovarjanja. Da bi se napad na njegovo osebo krivo ne tolmačil, rečem samo: za šolo in dobro izgojo otrok vnetih in vestnih učiteljev, kakor je g. C., treba je iskati. Tudi to „Soča“ dobro ve, pa nič ne dé; prilika je tukaj — dregnimo.

K dr. T. zaupnemu shodu v Šmartnem nas niso pustili. Kaj je g. doktor govoril, ne vem. Pravijo, da je svojim poslušalcem priporočeval, da naj ne poslušajo ne duhovnov, ne kuharic. Junaški doktor, boji se kuharic! — Lepa. F. M.

Politični pregled.

Notranji položaj.

Vidi se, da se bližajo dnevi, ko se zopet skliče naš državni zbor, kajti dan za dnevom čitamo o posvetovanjih in pogovorih raznih politikov iz raznih kronovin tostranske državne polovice z ministerskim predsednikom dr. Koerberjem. Pa tudi vsprejemi ministrov pri cesarju postajajo vedno gostejši in teden za tednom skoraj prihajajo na Dunaj tudi ogerski ministri ki imajo z našimi daljša posvetovanja. O stvareh, o katerih je nujno potrebno, da sklepa državni zbor, ki so pa splošne za to-inonostransko državno polovico. Kakor nagodba z Ogersko, carinski tarif, trgovinske pogodbe z drugimi državami itd. itd. Nastaja pa vprašanje, je-li verjetno, da bode državni zbor v bodočem svojem zasedanju deloval. Na to vprašanje ni mogoče danes nič pozitivnega odgovoriti, kajti narodnostne diference na Češkem, kjer je ključ našemu parlamentarnemu življenju, se niso ne le poravnale ampak zdi se, da so se celo poostrele. Nemci, ki so priznali v svojem znanem binkoštnem programu notranji češki jezik pri uradih in sodnijah v zgolj čeških krajih, premislili so se zdaj in zahtevajo na svojih shodih kar naravnost v vseh uradih nemščino kot notranji jezik ter zahtevajo sploh, da se ta nemščina proglasi državnim jezikom. Ako bodo vse nemške državnozbornske stranke vztrajale pri takih zahtevah, potem si moremo misliti, da pride v državnem zboru zopet do kravalov a nikakor ne do dela. Sicer je mogoče, da se vsled kompromisa med češkim in nemškim veleposestvom za deželnozbornske volitve nemški veleposestniki ločijo od takozvane nemške „Gemeinbürgerschaft“, a verjetno to nikakor ni. Notranji naš politični položaj se torej do danes ni razbistril in da je temu tako, bil bi najboljši dokaz pogovor ministerskega predsednika z urednikom nekega nemškega lista, po katerem se je dr. Koerber baje tako-le izrazil:

„Cele počitnice nisem imel nobenega prostega dne. Ako mora kdo noč in dan delati in nima niti nedelj in praznikov prostih, ta izpolni svojo dolžnost, ni čuda, da se utruji in naveliča delati. Govoril bi neresnico, ako bi rekel, da nisem že utrujen od dela v zadnjem času in da si ne želim naslednika, ki bi prevzel te posele. Dobro vem, da bodo v prihodnjem zasedanju državnega zbora nastale zopet težave. Jaz bom hodil dalje na isti poti, kakor doslej. Pripravljen sem vse storiti, da omilim nasprotje, da pravično ravnam z vsemi in stranke medsebojno približam. Če se mi to ne posreči in če se težave pomnože, ne bom se obotavljal, prepustiti svoje mesto drugemu možu, kateremu bodo morda gospodje prijaznejši. Velika dela čakajo v zbornici rešitve: nagodba z Ogersko, trgovske pogodbe itd. Če se mi posreči, da to izvedem, sem izpolnil svojo dolžnost in odstopim s svojega mesta“.

Morillec Csolgosz obsojen.

V pondeljek 23. t. m. se je vršila pred sodiščem v Buffalu razprava proti morillecu ameriškega predsednika Mac Kinley-a. Morillec niso peljali v sodno dvorano javno, marveč po nekem podzemeljskem rovu. Po zelo kratki razpravi, v kateri je Csolgosz naravnost priznal svoj zločin, so ga obsodili na smrt. Umorjen bode z električnim tokom. Oproščena pa je bila njegova zapeljivka Ema Goldmann, ker se jej ni moglo dokazati sokrivde na umoru.

Domače in razne novice.

Vabilo na naročbo. — S prihodnjo številko našega lista nastopimo zadnje četrtletje tega leta. Z zadovoljnostjo konstatiramo, da se je odzvalo našemu vabilu na naročbo do sto novih naročnikov, kar nas navdaja s prijetno nado, da se jih tudi v zadnjem četrtletju mnogo oglasi. — Naročnina za četrt leta stane samo 2 Kroni.

Pri tej priliki prosimo uljudno one gg. naročnike, ki so z naročnino zaostali, da jo blagohotno poravnajo.

Častnim občanom je imenovalo starešinstvo v Tomaju v svoji seji dne 22. t. m. voditelja c. kr. okr. glavarstva v Sežani g. Antona Rebeke.

Imenovanja. — C. kr. namestnik je imenoval pri računskem oddelku in sicer: računskega oficijala g. Ant. Gregoriča, rač. revidentom, asistenta gg. Josipa Olivotta in Karola Mlekuža rač. oficijaloma ter praktikanta gg. Artura Heldenfeld in Henrika May-a rač. asistentoma.

Za „Šolski Dom“ došlo našemu upravnistvu: Gospa dvornega svetnika, Antonija Badau K 6; g. Kuhar Josip v Gorici K 1. — Hvala!

Vabilo k ustanovnemu shodu podružnice „Slomškove zveze“ za goriški in gradiščanski okraj, ki bo dne 3. okt. t. l. ob 10. uri zjutraj v prostori goriške Citalnice. — S tem se uljudno vabi k pristopu pred vsem cenj. učiteljsvo in čast. duhovščino, pa tudi druge rodoljube. Osnovni odbor.

Učiteljsvu! — Predragi kolegi in cenjene g. kolegije! Prišel je trenotek, da se odločite — na desno ali na levo. Dočim smo se do sedaj nagibali, kakor omahljivci, zdaj na desno, zdaj na levo in nismo niti sami vedeli, kako je z našim prepričanjem, spremenile so se razmere sedaj, obzorje se je zjasnilo in treba je odločno z barvo na dan! Ali — ali!

Kdor hoče se nadalje podpirati one, ki širijo pohujšanje in sovraštvo po deželi, mi mu ne moremo braniti, ali odgovornost velika zadene učiteljsvo v tem obziru.

Mi pa pravimo, nikake podpore in zveze z onimi, ki se bojujejo za svoje prepričanje(?) z najostudnejšim blatom, s katerim ometavajo učitelje in duhovnike in tudi druge, ki ne trobijo v njihov rog.

Na svidenje torej, somišljeniki, dne 3. oktobra t. l.

Osnovni odbor.

Zensko izobraževališče v Gorici.

— V prvi tečaj tega zavoda je bilo letos sprejetih 38 iz med 71 gojenk, ki so se oglasile k vsprejemu. Jedna pa je bila vsprejeta v ta tečaj po prestani skušnji za drugi tečaj in to zaradi tega, ker v drugem tečaju ni bilo več prostora.

„Soči“ v odgovor. — Ne vem sicer, koliko je resnice na „častnem“ sprejemu „naprednjakov“ v Kojstem — kakor ga opisuje „Soča“, odgovarjam pa: videli ste sad s v o j i h hujskarij in zdražb; kar sejete, to žanjete in boste želi! Morda so hoteli Kojščanje posnemati Kobaridce....

Da se v bodoče ne ponovi kaj jednacega, vzemite seboj svoj sloveči „kalamon“ pa „panajte“ jih, te „poredneže“, ki vas nočejo častiti!

„Galgenhumor“ lastnika „Soče“ še ni zapustil, marveč postaja isti vedno večji, kar dokazuje njegov članek v zadnji „Soči“ pod naslovom „Farovži, Pajer z Lah in vlada“. Pa kako naj bi tega „Galgenhumorja“ ne bilo vedno več, ko lastnik „Soče“ vendar vé, da „Soči“ nikdo več ničesar ne veruje in ko je zadnji čas celo general „narodno napredne“ stranke dr. Tuma v javni deželnozborni seji trdil, da „Soča“ ne piše resnice!

Upokojeni nadučitelj Hrovatin in „Soča“. — „Soča“ je trdila 12. t. m. da ni kriv Tuma, da se ni lani nadučitelju Hrovatinu pokojnina povišala, marveč da so tega krivi Lah. Mi konstatujemo, da je dr. Tuma nasprotoval dotičnemu predlogu poslanca Grče, češ, da deželni zbor ni kompetenten v tem vprašanju. Njegovo glasilo „Soča“ pa je lani pisalo: „Hrovatin je razmeroma še mlad mož, a živi že 10 let v pokoju, uživa razmeroma z drugimi učitelji lepo pokojnino. Lahko rečemo, da ni učitelja v naši deželi, ki bi bolje stal nego Hrovatin. In ta mož se je predznil prositi za povišanje pokojnine? — Ako dr. Gregorič hoče plačevati svoje agitatorje, naj jih plačuje iz svojega žepa, s takimi škandaloznimi nagradami pa naj ne prihajajo na solnce!“

Tako je delal Tuma v deželnem zboru proti povišanju pokojnine nadučitelja H., tako je hujskala „Soča“ proti temu učitelju. In zdaj zvrta ta list vso krivdo na laške poslance!

Resilne bilke dr. Tume. — Razprava o užitnini v deželnem zboru je dognala, da bi naša dežela imela velikanski dobiček od tega, ako bi dobila pobiranje iste v lastno rezižo; razprava pa je tudi dokazala, da je bil dr. Tuma in njegova stranka kriva, da ni do tega prišlo. Ko se je to v deželnem zboru razpravljalo, se je čutil dr. Tuma popolnoma ugnanega v kozji rog in je poskusil odvrnati krivdo od sebe, kar pa ni šlo. Mož je hotel pobijati resnico. Ali zabredel je v taka protislovja, kakoršnih bi se bil moral sramovati najprostejši človek in na vse zadnje moral je sam priznati javno v seji, da je proti temu deloval, da ne bi prišla užitnina v deželno upravo. Ako pa je mož mislil, da je s tem izgovorjen, ko je trdil, da je moral tak ravnati kot načelnik „narodno-napredne“ stranke, češ, da je bil kot tak le nekako orodje te stranke, se je jako motil, kajti prepričan je danes vsakdo, da „narodno-napredna“ stranka dela in izvršuje do pičice vse to, kar dr. Tuma narekuje in kar dr. Tuma hoče in da dr. Tuma ničesar ne stori, kar bi mu „narodno-napredna“ stranka velevala, česar bi on ne želel in ne hotel. Kajti dr. Tuma je „narodno-napredna“ stranka in ako njega ni, potem tudi te

stranke ni. In da je temu tako, zdi se, da je dr. Tuma o tem tudi sam prepričan. Na mestu, kjer je bilo izvojevati ta boj, je dr. Tuma sramotno podlegel, tako podlegel, da mu je bila tu sapa popolnoma zaprta. Zato pa, ker si je tega tudi sam popolnoma svest, izmišljuje si in tuhta načinov in poti, po katerih bi se dala javnost še slepiti. Da bi vsaj deloma to dosegel, poiskati si je hotel zavetišča v — dunajski židovsko-liberalni „Neue Freie Presse“.

Ta list je namreč priobčil brzozavko oficijelnega korespondenčnega urada, ki pravi, da je deželni glavar pozval k redu poslanca dr. Tuma, ker je isti dogodke v deželnem odboru in istega sklepe na nedelikatni način objavljati in pretvarjal. Poiskal pravimo, si je dunajsko lažilberalno nemško glasilo „Neue Freie Presse“, da v obliki popravka vsaj tam najde zaščito. Da bi ta svoj namen dosegel, povdarja tudi v svojem popravku, da je od klerikalne slovenske stranke profesor Berbuč n j e m u, načelniku napredne torej — lažilberalne slov. stranke, očital, da je on kot referent v užitninskih zadevah delal proti pobiranju užitnine v deželni upravi.

Ali „Neue Freie Presse“, katera vsaj navidezno varuje pravno stališče, ni hotela na limanice Tumovemu komedijaštvu, odgovorila mu je sledeče:

„Ta „popravek“ je, negledé na njega vsebino, zaradi tega zanimiv, ker je eden izgledov one zlorabe § 19, ki se je ukoreninil in ki nahaja žal svojo oporo v pravcu posameznih sodišč. Ta popravek je obrnjen, kakor se vidi, v prvi vrsti proti neki oficijelni depeši korespondenčnega urada in stvarno proti neki izjavi deželnega glavarja goriškega v javni seji deželnega zbora, resničnosti katere izjave popravljavec niti ne oporeka.“

Kraj, kjer bi se na to izjavo moralo odgovarjati, je bil torej deželni zbor goriški. Ker pa gospod dr. Tuma iz nam neznanih vzrokov odgovoriti ni hotel ali ni mogel, skuša svojo repliko v obliki „popravka“ spraviti v javnost in za to mora držati § 19.“

In tako je dr. Tuma tudi tukaj našel to, česar sicer ni iskal a vendarle zaslužil, namreč — blamažo.

Mi sicer smo popolnoma mnenja, da ni nobeden izobražen človek, ki ni nemške narodnosti, primoran znati popolnoma pravilno nemški, ali od dr. Tume, ki se sam povsod bahá s svojo univerzalno izobraženostjo in znanjem in ki se je vendar učil na šolah, kjer je bil žal poučni jezik nemški, pričakovali bi, da zna vendar nekoliko več nemščine, nego jo je pokazal v tem svojem popravku. Da pa se prepričajo čitatelji, ki nemški znajo, kako je dr. Tuma tudi v tem pogledu podkovan, naj sledi tu odlomek iz tega popravka, ki slove:

„Habe ich mich beim Ersuchen um Berichtigung an die engsten Grenzen gehalten, erlaube ich mir die verehrte Redaction um die Aufnahme der vorstehenden Zeilen zu ersuchen, nachdem es an der Hand liegt, dass der telegraphische Bericht vom 18. September gegen mich als Obmann des Executiv-Comitès der slovenischen national-fortschrittlichen Partei von Seite der clerikalen Partei, unterstützt vom Landeshauptmann, gerichtet ist.“

Te kolobocije se je torej židovsko-liberalna „Neue Freie Presse“ tako prestrašila, da se je tega — snubača takoj otresla.

Iz goriške okolice nam pišejo: Učenci iz okuženih krajev: Št. Andrež, Miren in Vrtojba ne smejo obiskovati šol v goriškem mestu zato, ker je to prepovedalo c. kr. namestništvo v Trstu. C. kr. okrajno glavarstvo v Gorici je pa dovolilo na prošnjo dotičnih starišev, da bodo smeli ti otroci v šolo, ako bodo stanovali prej 10 dni v mestu ter se potem podvržejo zdravniški preiskavi.

Temu so stariši ugodili, a gospod okrajni zdravnik jim vendar noče dati zdravniškega spričevala, s katerim bi smeli učenci v šolo.

Vprašamo, koki pogoji naj se še spolnijo, da bodo smeli naši otroci v šolo? Apelujemo na naše poslance, naj nam pomagajo rešiti to zadevo v toliko, da bodo smeli naši otroci obiskovati goriške šole. Prizadeti stariši.

Nova pevska šola. — Odbor celjanskega društva za goriško nadškofijo je v zadnji svoji seji sklenil za povzdigo cerkvenega petja ustanoviti v Gorici mešani zbor s pomočjo deških glasov. V ta namen odpre z oktobrom pevska šola za dečke z dvema oddelkoma za Slovence in Italijane. Oglasiti se je treba osebno pri preč. g. Janezu Kokošarju, župniku pri sv. Ignaciju in sicer od 1. — 3. ure popoldne. Sprejemajo se dečki v starosti od 9 — 13 let in sicer le oni, kateri stalno stanujejo v Gorici. Poduk bo brezplačen, a učenci, oziroma njih sta-

riši ali varuhi, se morajo zavezati, da po končani šoli vsaj eno leto sodelujejo brezplačno pri slovesni službi božji. — Natančnejši red poduka se določi, ko se bo vedelo, koliko in kakoršni učenci se za to šolo oglašé.

Na obrtni nadaljevalni šoli za zidarje v Renčah prične šolsko leto dne 1. oktobra t. l. — Učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo, in žele vstopiti v ta zavod, naj se zglašé pri podpisanim vodstvu dne 1. oktobra od 9. — 12. ure popoldne, ali pa od 5. — 6. popoldne. Roditelji hoteči izvežbati svoje otroke za zidarsko obrt, naj uporabijo to ugodno priliko. — Vodstvo obrtne nadaljevalne šole za zidarje.

Katoliško društvo slovenskih učiteljic bode imelo svoje zborovanje dne 2. oktobra ob 5. uri popoldne. Vodstvo.

Nesreča. — Jože Vouk iz Trnovega star 27 let je šel z voli po cesti proti Solkanu. H kratki se splašijo voli in dirjajo z vozom naprej. Vouk, da bi ustavil vole, je skočil pred nje, a v tistem hipu priderejo proti nekemu vozu, ki je stal na cesti. Vouk, ki je v tem prišel med vole in ondi stoječi voz, je bil tako nesrečno pobit, da so ga morali odnesti v bolnišnico.

Z oreha padel. — 11-letni Janez Žbona od Madonov je po nalogu svojega gospodarja klatil orehe. Pri tej priliki pa je tako nesrečno padel z oreha, da se je nevarno poškodoval na vratu in so ga morali prenesti v bolnišnico.

Osiročena tržaška škofija. — Kapitularni vikarjem tržaške škofije je izvoljen msgr. Petronio, ki začasno vodi posle ordinarijata. — Namestnikom umrlega škofa Šterka pa je — tako pišejo listi — baje namenjen prošt Jordan, bivši ital. državni poslanec v Gorici.

Mineralni superfosfat. — Kdor si hoče po kolikor mogoče nizki ceni nabaviti tega umetnega gnojila, ki se je po izreku umnih poljedelcev dozdej jako dobro sponeslo, oglašaji naj se do 15. oktobra pri tukajšni c. kr. kmet. družbi. Ako se ga naroči cel vagon, stane kvintal 5-20 K loko kolodvor, kdor si ga pa naroči manjše množine, stane kvintal 5-60 K.

Pruski vojaki v Trstu. — Minuli terek se je na parniku „Franc Ferdinand“ pripeljalo v Trst en bataljon pruskih vojakov, ki so bili na Kitajskem. V Trstu garnizujoče avstrijsko vojaštvo jih je sprejelo z veliko častjo in tudi nekaj pruskih častnikov je prišlo nalašč v Trst k sprejemu. Ko je dospela ladija, zaisvirala je godba 97. pešpolka prusko himno „Heil dir im Sieger Kranz!“ na kar so vojaki zaklicali „hura!“ — občinstvo pa je molčalo. — Čez dan so vodili naši vojaki pruske po mestu, zvečer pa je priredil predsednik avstrijskega „Lloyda“ na ladiji „Habsburg“ pruskim častnikom večerjo. V četrtek so se Prusi v dveh vlakih odpeljali preko Ljubljane na Dunaj, kjer so bili nad vse sijajno sprejeti.

Hrvatska gimnazija v Pazinu. — Letos se je vpisalo na tej gimnaziji in sicer: v I. razred 54, v II. razred 49 in v III. razred 58, skupaj 161 dijakov.

Opozarjamo slavno občinstvo na oglas našega rojaka g. J. Zornika na zadnji strani, ki je otvoril vzorno trgovino najnovejšega modnega blaga, ter ga vsestransko toplo priporočamo odjemalcem v mestu in na deželi.

Narodno gospodarstvo.

Spominski dan naše industrije.

Dne 22. septembra t. l. je preteklo deset let, odkar se je oživotvorila nova industrija, ki je bila poklicana na uvaževanja vreden način spediti našo telesno blaginjo in ekonomijo našega gospodinjstva. Znano je, kolika važnost gre v družini rednemu uživanju kavine pijače, kako so se je čimdalje bolj navadili tako v palači kakor v najmanjši koči, kako važno je torej bilo, to vsakdanje živilo urediti tako, da je tudi prikladno našemu zdravju. Ivestno se še vsakdo spominja, kako živo se je pokojni župnik Kneipp v svojih predavanjih in spisih potezal za domačo in zdravo sladno kavo. Pač je bilo ljudstvo v vedno pravem zmislu že davno spoznalo, da je ječmen najboljši kavni surogat, ali samo oprazeni ječmen ima zoperno grenak okus, in tudi samo oprazeni slad se hitro upre zaradi zoprno sladkega okusa. Treba je bilo torej odpraviti te nedostatke. To se je naposled posrečilo dragemu, v največjem obsegu izvedenemu prizadevanju firme Kathreinerjeve, ki jo je bil župnik Kneipp izpodbudil na izdelovanje slatne sladne kave in ki so jo podpirali najizkušenejši strokovnjaki. Vzorni izdelek, ki so ga vsi sloviti zvedenci preiskusili za nedoseženega in iz-

vrstnega, se je potem pod imenom „Kathreinerjeva Kneippova sladna kava“ prvič uvedel pred desetimi leti in se odslej brezprimerno hitro in uspešno razširil po vsem svetu. Za ta veliki uspeh zahvalja Kathreinerjeva Kneippova sladna kava najprej izredno prednost, da ima priljubljeni okus zrnate kave. Ivestno je zanimljivo, kako se mu podeluje ta okus. Kava raste, kakor znano, na grmičastih drevesih, katerih sad je podoben naši črešnji. V teh črešnjah tiče kavna zrna kot seme. Iz mesnatega ovoja pa prirajajo Arabci sok, takozvani „gišr“, ki se, kakor poročajo potniki, odlikuje z izredno finim vonjem po kavi. Iz tega sadnega mesa dačo Kathreinerji na otoku Réunionu, slovečem po izvrstni kavi, na način, ki se je patentiran skoro po vseh omikanih državah, napravljati izvleček, s katerim se sladna zrna ob izdelovanju prepoji na jako bistroumen način. Tako dobi Kathreinerjeva sladna kava vonj in okus kave, kar spoznaš, ako pregrizneš le nekaj zrn. Jasno je, da si je morala taka sladna kava, ki se odlikuje s prijetnim okusom in priznano zdravstvenimi svojstvi sladovimi, hitro pridobiti ves svet, zlasti v širših slojih ljudstva, kjer se je kava v nekakšnem zmislu vlihotapila kot živilo, kar pa nikakor ni bila. Zato je morala biti primes, ki je sama na sebi redilna in zdrava, ki jo je moči zrnati kavi pridajati do polovice in še več, s katero se torej tako priljubljena kavna pijača napravlja še prijetnejša po okusu in primerna zdravju, izredno dobrodošla povsod. Največja, brezprimerna prednost Kathreinerjeve Kneippove sladne kave pa je ta, da jo je moči piti „čisto“ in da na neprežezen način nadomešča zrnato kavo onim, katerim jo je zdravnik popolnoma prepovedal. Otroke je sploh treba navaditi zgolj sladne kave; ovrščeno zdravje in cvetoča zunanost je posledica temu. Takisto se Kathreinerjeva Kneippova sladna kava ne more dovolj živo priporočati ženskam, onim, ki okrevajo, in onim, ki bolehalo na želodec, srcu in živcih. Po dolgi, izpričani izkušnji je lahko prebavna, krvotvorna krepična in tekne vzpričo prijetnega okusa tem bolje, čim dalje jo piješ. To novo industrijsko stroko, praznujočo svoj desetletni obstanek, je treba torej smatrati za resnično dobrodelno pridobitev, ki je ni dovolj ceniti na polju priporočnih živil in reči. Najboljši veščaki so jo označili za „robinsko kavo“ v najboljšem zmislu te besede; zato pa je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava seveda našla precej posnemalcev, ki zopet dobivajo svoje naslednike, dasi so bili že večinoma sodno kaznovani. Ali občinstvo ve že natanko razločevati in jemlje v svoj prid že davno pri nakupovanju le znane izvirne zavoje s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko in z imenom Kathreiner. Zakaj kjer pristni Kathreiner rabijo tudi le malo časa, tam ga že ne morejo več pogrešati. — Zato lahko firma po vsej pravici pravi v svojih naznanilih, „da je moči čestitati vsaki gospodinjini in materi, ki glede na zdravje, prihranek, čistost in dobri okus rabi Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo“.

Poslano.

Blagorodnemu gospodu

dr. Henriku Tumi,

deželnemu poslancu in odborniku, odvetniku itd.

v Gorici.

Forum, kjer se razpravljajo in rešujejo vprašanja, zadevajoča koristi dežele, je za poslance deželni zbor; tam je mesto, kjer je treba jasno in odločno zagovarjati svoje stališče, ko pride tako vprašanje na dnevni red. Tja spada tudi vprašanje o užitnini v deželni upravi, kakor je tudi Vaše glasilo „Soča“ o svojem času pisala, da „tam se bomo videli“. Tam sem v resnici zastopal po najboljši svoji vesti in vеди svoje odnosne nazore in svoje stališče; tam sem bil na razpolago Vam in vsem drugim gospodom tovarišem.

Če niste zadovoljni z izidom one razprave, pri kateri ste bili povsem osamljeni, ne morem pomagati; in ako Vas miče sedaj nadaljevati ono razpravo na ulici, svedočiti to le, da imate jako slab okus. Na to pot ne pojde za Vami gotovo noben tovariš, kateri si je v svesti dolžnosti do mesta, katero zavzema.

Kar mene zadeva, moram se posebej naglašati, da Vas ne morem smatrati resnim vže radi Vaše opazke, da vpliva na me strupeno osebno sovraštvo in vodi moje korake proti Vam. Človeka, kateri napiše premišljeno take nizke inzulte, ne morem smatrati za normalnega. Vaša poprava v „Neue freie Presse“ in Vaše odprto pismo na dež. glavarja in na me, me v tem potrjujejo.

V Gorici, dne 27. sept. 1901.

Ivan Berbuč.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom ima v zalogi „Narodna tiskarna.“

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19, „Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 25, (v lastni hiši)

prilagoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izber, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah. Cene so stalne brez pogajanja.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Solskega doma“.

OZNANILO.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu v mestu in na deželi, da sem odprl

brivsko podružnico

v ulici Duomo (pod stolno cerkvijo, nasproti trgovine Drašček).

kjer bodem mogel postreči cenj. svoje občinstvo, posebno spodnjega dela mesta ter one na deželi, bolj nego sem to storil doslej.

Obe brivnici sta preskrbljeni z izbornimi delavskimi močmi, da lahko obljubljam točno in hitro postrežbo.

V zalogi imam vedno v veliki izber vse potrebščine te stroke kakor najfineja in navadna mila, vsakovrstne parfumarije za gospode in dame, vse po jako zmernih cenah.

Rojakom z mesta in dežele se toplo priporočam udani

A. Pucelj

brivec.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanje“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

prilagoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači trpinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1. v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

KADILCI!

ZAHTEVAJTE POVSOD CIGARETNE PAPIRČKE

V KORIST DRUŽBI SV. CIRILA IN METODA, KATERI SO NAJBOJŠI OD VSEH DRUGIH GLAVNA ZALOGA:

JOS. ŠTOKA-TRST

Zastopstvo za Gorico in okolico ima

Ant. Jeretič v Gorici.

Olje za sluh

po višjem stabnem zdravniku dr. Schmidt-u

je popolnoma prosto škodljivih tvarin iz eteričnih in rastlinskih olj. To olje je priporočeno po slavnih zdravnikih za ušesne bolezni dr. G. Hammerschmid in dr. Goldmann, kakor najboljši in najgotovnejši zdravilo za vse ušesne bolezni ter se vže nad 25 let rabi z najboljšim vspehom.

Steklenica tega olja z navodom v dobiva se po 4 K v lekarni g. CRISTOFOLETTI v Gorici.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Blag. gosp. **Gabrijel Piccoli,** dvorni založnik Nj. Svetosti papeža Leona XIII. v Ljubljani.

Podpisane si usoja naznaniti Vašemu Blagorodju, da je doposlana tinktura za želodec rabila z dobrim vspehom pri želodčnem ter črevesnem kataru kakor tudi v boleznih na jetrah in obistih.

Gradec, dne 2. februarja 1897.

Bolnišnica usmiljenih bratov

Provinejal:

F. Emanuel Leitner, višji zdravnik.

Blag. gosp.

Gabrijel Piccoli,

Ljubljana.

Že mnogo časa svetujem vsem, kateri trpijo na bolečinah v želodcu in nerednostih v črevesih, da uporabljajo Vašo izvrstno želodčno tinkturo, kojo sem jaz sam uporabljal s prav izvrstnim vspehom. Z odl. spoštovanjem

Momjan (Istra), 6. oktobra 1900.

Don Peter Franceschini,

župnik.

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner-Kneippovo sladno kavo (pristno samo v znanih izvirnih zavitkih).

Otvoritev trgovine modnega blaga

za dame in gospode

P. n.

Udano podpisani javlja tem potom slav. občinstvu v Gorici in na deželi, da je otvoril trgovino modnega blaga za dame in gospode pod tvrdko

J. Zornik

v Gorici, hiša „Goriške ljudske posojilnice“, Gosposka ulica št. 7, (tik „Krojaške zadruge“).

Opiraje se na svoje 14-letno delovanje v obče znani veletrovini za modno blago gosp. H. Kenda v Ljubljani, v koji si je pridobil obilo znanja v tej stroki, upa, da mu bode mogoče vstreči vsaki najrazličnejši želji častitih dam in gospodov in to glede cene kakor tudi kakovosti.

Z ozirom na to prosi podpisani, da ga blagovolijo vsi sloji podpirati, ker le tedaj mu bode mogoče č. svojim odjemalcem bolj in bolj ugodno, kakor tudi nedosežno postreči.

Z odličnim spoštovanjem

J. Zornik.

Zadnje novosti

krasnih posamentirij svilnatoga blaga, raznih pasov, čipk, vzenj, modercev, rokavice, nogavic, Fuchus, predpasnikov, Jupons, šerp za zimo, dežnikov, pajčolanov, žepnih robcev itd.

Vsakovrstne

priklade k oblekam za gg. šivilje in krojače kakor: nitij, svilo, gumbe, igle, trakove, žamet, svilnat pliš, Šurah, moire. Velika izber krasnih srajc, kravat, glače rokavice, galošev itd.